

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการนำเสนอข่าวสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ไทย : กรณีศึกษา ข่าวเขื่อนปากมูล มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความสมดุล และประเด็น ของข่าวเขื่อนปากมูล โดยใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
- 3.2 ขนาดของประชากร
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ได้แก่ข่าวเขื่อนปากมูลจากหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย และมียอดจำหน่ายสูงสุด 5 อันดับแรก ซึ่งการคัดเลือกหนังสือพิมพ์ไทยดังกล่าวได้จากการค้นคว้าในเวปไซต์หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ผ่านเวปไซต์ www.hansa.com พบว่า

- 3.1.1 อันดับที่ 1 ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- 3.1.2 อันดับที่ 2 ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
- 3.1.3 อันดับที่ 3 ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
- 3.1.4 อันดับที่ 4 ได้แก่ หนังสือพิมพ์ข่าวสด
- 3.1.5 อันดับที่ 5 ได้แก่ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

3.2 ขนาดของประชากร

ขนาดของประชากรที่นำมาศึกษานั้น เนื่องจากผู้วิจัยสนใจการนำเสนอข่าวเขื่อนปากมูลที่ถูกตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องในหนังสือพิมพ์ไทยหลายฉบับ ซึ่งมีการนำเสนอข่าวด้วยความถี่ที่มากขึ้นในช่วงเดือนพฤษภาคม จึงได้เริ่มรวบรวมข่าวเขื่อนปากมูลทุกรูปแบบ จนกระทั่งความถี่ของการนำ

เสนอเริ่มลดลงในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ทำให้มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน ซึ่งได้รวบรวมหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ ทุกวัน ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม – 26 มิถุนายน 2543 เป็นเวลา 34 วัน มีหนังสือพิมพ์จำนวน 170 ฉบับ มีการนำเสนอข่าวเขียนปากมูลจำนวน 229 ข่าว

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การศึกษากรณีเขียนปากมูลจากเอกสาร ได้แก่ รายงานการวิจัย รายงาน ข้อเขียน บทความ บทสัมภาษณ์ ข่าวสารจากสื่อมวลชน จากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการต่างๆ ที่รัฐตั้งขึ้น เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวคิดของแต่ละฝ่าย รวมถึงสถานการณ์ในภาพรวม

3.3.2 การเก็บรวบรวมข่าวเขียนปากมูลทุกรูปแบบในช่วงเวลาที่ศึกษา ซึ่งได้แก่ ข่าวและภาพข่าว บทความ บทบรรณาธิการ และการ์ตูนล้อการเมือง เพื่อนำแต่ละข่าวมาวิเคราะห์ความสมมูล และประเด็น ในขั้นแรก

3.3.3 การสัมภาษณ์ และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักข่าว หนังสือพิมพ์ ผู้บริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวคิด หรือเหตุผลของแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ตารางบันทึกความสมมูล และประเด็นข่าวเขียนปากมูลในขั้นแรก (ภาคผนวก ก) โดยบันทึกเรียงตามวันของการนำเสนอข่าวตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม-26 มิถุนายน 2543

จำแนกเนื้อหาได้ดังนี้

3.3.1 จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

3.3.2 จำแนกตามรูปแบบการนำเสนอ : ข่าวและภาพข่าว บทความ บทบรรณาธิการ การ์ตูนล้อการเมือง

3.3.3 จำแนกตามทิศทางการนำเสนอ โดยแบ่งเป็น คัดค้าน เป็นกลาง และสนับสนุน

3.3.4 จำแนกตามการเสนอประเด็นข่าวของทั้ง 3 ฝ่าย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ จะแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

- 3.4.1 การวิเคราะห์ความสมมูล
- 3.4.2 การวิเคราะห์ประเด็น
- 3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ความสมมูล

วิเคราะห์โดยนำข่าวปากมูลแต่ละข่าวมาพิจารณาเนื้อหา โดยการลงรหัส ในตารางลงรหัส (Coding Sheet) (ภาคผนวก ก) ที่อยู่ภายใต้การแบ่งประเภทของเนื้อหาตามแนวทางของ เบอร์เรลสัน ดังนี้ คือ แบ่งประเภทของเนื้อหาตามทิศทาง หรือแนวโน้มเชิงของเนื้อหา ซึ่งหมายถึง ลักษณะเนื้อหาที่คัดค้าน เป็นกลาง และสนับสนุน ในหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย, ยอมรับ-ไม่ยอมรับ, ชอบ-ไม่ชอบ, เป็นบวก-เป็นลบ, มองในแง่ดี-แง่ร้าย รวมถึงถ้อยคำที่นำเสนอ ว่านำเสนอหน้าหนักฝ่ายใด เช่น ในข่าวนั้นเสนอแต่ฝ่ายสมัชชาคนจน หรือโจมตีฝ่าย กฟผ. ก็ถือว่าข่าวนั้นเป็นข่าวของฝ่ายคัดค้าน ในส่วนของฝ่ายเป็นกลาง และสนับสนุน ก็พิจารณาด้วยวิธีเดียวกันนี้ เพื่อตัดสินว่าหน่วยของการวัด ซึ่งเป็นจำนวนข่าวที่นำเสนอ มีแนวโน้มไปในด้านใด (พีระ จิรโสภณ, 2535)

การวิเคราะห์ประเด็น

วิเคราะห์โดยนำข่าวเขียนปากมูลแต่ละข่าวมาพิจารณาเนื้อหาว่ากล่าวถึงเรื่องใด แล้วบันทึกในตาราง หลังจากนั้นนำประเด็นของแต่ละข่าวมาพิจารณาจัดกลุ่มไว้ในหัวข้อใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ถึงการรักษาความสมดุลของหนังสือพิมพ์ต่อการนำเสนอข่าวเขื่อนปากมูล ที่สะท้อนจากเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ โดยพิจารณาจาก ข่าว และภาพข่าว บทความ ความ บทความวิชาการ และการตูนล้อการเมือง เปรียบเทียบประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในทุกๆ ฝ่าย

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความเชื่อมั่นนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยนี้มีความน่าเชื่อถือ โดยพิจารณาความสอดคล้องในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายนอก ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการสุ่มตัวอย่างของข่าวเขื่อนปากมูลทุกรูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มประจักษ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ท่าน ร่วมตรวจสอบ

การวิเคราะห์ที่มีการทดสอบความเชื่อมั่นอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti (1963)

$$\text{สูตร } R = \frac{2(C_{1,2})}{C_1 + C_2}$$

$$R = \text{ค่าความเชื่อมั่น}$$

$$C_{1,2} = \text{จำนวนของการลงรหัสที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 เห็นสอดคล้องกัน}$$

$$C_1 + C_2 = \text{จำนวนของการลงรหัสที่ผู้วิจัยลงรหัสไว้ทั้งหมด}$$

ในการคำนวณด้วยนี้ค่าคำนวณที่ได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงจะมีความน่าเชื่อถือได้ (สวรศรีวี คชาชีวะ, 2525)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 5 ข่าว รวมทั้งหมด 20 ข่าว พบว่าผู้ลงรหัสทั้ง 2 ท่านมีความเห็นตรงกัน 19 ข่าว นำมาแทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$C_{1,2} = 19$$

$$C_1 + C_2 = 20 + 20$$

$$R = \frac{2(19)}{20 + 20}$$

$$R = \frac{38}{40}$$

$$R = 0.95$$

ค่าที่ได้เท่ากับ 0.95 จึงถือได้ว่ามีความเชื่อมั่นในการลงรหัส

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ และอธิบายปริมาณการนำเสนอข่าว ใช้การระบุความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในตารางที่ 1-7